

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV. hímző-utca 1. sz. ... Kéziratok csak rendkívüli esetben ...

Table with columns: Ábra, Tarifa. Lists various rates and prices for the newspaper.

Előfizetési díj: Védőre postán vagy helyben háború: ... Egy szám 7 krajczár.

EGYETÉRTÉS 1877-ik évi folyamára. Egész évre 20 frt. — kr. Fél évre 10 frt. — kr.

Kossuth levele a cseleklékhez. ... Magyar Lajos ...

Tisztelt elnök ur! Volt szerencsém venni decz. 27-éről ...

Mindig a legmélyebb hála értem magamat kötelezettek, valahányszor engem, a több mint egy negyedszázad óta ...

Kérem is tisztelt elnök urat, méltóságos hála-nyilvánításommal ...

E választásnak nem személyes, hanem tisztán határozott politikai értelme van. ...

Felhasználjuk az első alkalmat arra, hogy a magyar nemzet közvéleményének egy újabb nyilvánulása által ...

Ilyen mód volt volna például: egy kérvény benyújtása a képviselőházhoz, hogy méltóságos alkotmányos hatóságát ...

Anonban a választott mód e másikat nem zárja ki, s nekem mint hazafinak, a fenforró súlyos körülményekből származott aggodalmaim között ...

történelmi mozzanatainak tekintélyes tényezőnek ismerjük. Kapcsolatban különböző oldalról hallható nyilatkozatokkal, melyek közt örömmel szolgált Somsich Pál képviselő urnak ...

Es én, tekintve a magyar időségi sajtó által a keleti kérdésben pártkülömbőség nélkül elfoglalt s feltartott állást, tekintve a közvéleménynek minden oldalról összehangzó nyilatkozatait, és tekintve azt is, hogy minő fogadtatásban részesült az én nézetimnek nyilvánosságra hozatala, még azon oldalról is, melyről különben csak ellenszenvvel, gúnyval, megtagadásokkal szoktam találkozni: nem tarthatom alkalomszerűtlennek kifejezést adni azokról a hajlamokról, hogy bár kéllőleg fontosnak ...

Boldog isten! hiszen már csak a bankkérdés is (nagyfontos kérdés, mind hazánkra mind Ausztriára, az bizonyos, de végre is, bankkérdés) oly indulat-vihart költött fel a két ...

Pedig, (hogy jogról, melynek megsértése magát előbb-utóbb mindig megbünteti, s hogy magas állam-életi érdekekről ne is szóljak) ez mindig, de mindig így lesz, valahányszor egy-egy zseb-kérdés fordul elő; mindig így lesz, mert ezafelhalan igazságot írt le európai hírvilágunknak Horn Erte, midőn ezeket írta: „Ausztria és Magyarország két külön gazdasági egészet képeznek ...”

S mert tény, hát ugyan miként lehetett arról ábrándozni, hogy Ausztria s Magyarország közt viszály nem lesz, ha e különböző érdeke, különböző viszony, különböző iránylatu két külön gazdasági egészt, ugyanazon egy kereskedelmi politika, ugyanazon egy jegybank-társaság monopóliuma, ugyanazon egy közgazdasági rendszer keretében erőszakoltatik?

Miként lehetett be nem látni, hogy két ilyen külön gazdasági egészt egy vánterületbe össze nem fűzethetik a nélkül, hogy egyiknek vagy másiknak, sőt mind a kettőnek érdekei érzékenyen ne sértsenek? Hisz ez gondolatnak is merő örültség, mint Mudrony képviselő helyesen megjegyezte Szegeden. — S azt mondom: „mind a kettőnek”, mert annak a bizonyos kecske is jóllakják, káposzta is épen maradjon mesterkedésnek, mint kölcsönös temperamentumnak neveznek, soha, de soha sem lehet más eredménye, mint az, hogy mind a két félnek fájdalom okoz, s egyiket sem nyugtatja meg. — Ausztriának drága magyar kenyér, Magyarország drága osztrák iparcikk; s mind a kettőnek finansialis nyomorúság, és pangó kereskedés — aztán legyen „béke” közöttük! — Uram bocsáss!

Miként lehetett be nem látni, hogy a két külön gazdasági egészt, ugyanazon egy közvetett adózási sajtóba nem préselhető a nélkül, hogy mind a kettő ne szenvedjen? Miként lehetett arról álmodni, hogy a külön két gazdasági egészt hitelszükségletei ugyanazon egy bank utján elláthatók? mikor már magában az egy-bank eszméjében kikérülhetlenül benne fekszik az a fatális kényszerűség, hogy a mit az egyik fél kap, az a másik fél szükségleteinek fedezésétől vonatik el.

Ezek mind merő lehetetlenségek, s mennyit lehetne még mondanom, a mi mind onnan származik, hogy e szerencsétlen rendszer miatt, egyik fél sincs azon helyzetben, hogy közgazdasági háztartását, financiáját, adózási rendszerét, kereskedelmi politikáját saját érdekeinek kívánalmái szerint rendezhesse be.

Aztán ne legyen kölcsönös gyűlöletesség, ne legyen örökös viszály Ausztria és Magyarország közt! Hiszen egyéb sem lehet, mint viszály. Ha a közösügyes terheteket kell megosztani, Magyarország azt mondja: én nem birom a reám mért terhet, Ausztria meg azt mondja: Nem oda Budapesti paritásunk van a delegációkban, hát viseld a paritást a terhekben is. Es milliók torokválfaltja: „Keine Mehrbelastung!” És mind a kettő védi indulatosan a maga

álláspontját. Dehát el lesz a viszály hártva, ha a kormányzati „bölcesség” akár egyiknek akár másiknak ad igazat, vagy hagyva a dolgot a mint van, mind a kettőt felbontantja? Ha közös vántarifáról van szó, az osztrák ipar természetesen magas vámok által kíván külföldi verseny ellen fedezve lenni a magyar piacon; a magyar meg azt mondja, hát még sem eléggé elődtél rajtam te fosztogató! még sem eléggé szivadt véretem te nadály! — és éjen a kiengesztelő 1867-ki bölcesség! — Ha bankról van szó, a rendszer fatális logiciája oda tereli a kormányokat, hogy egy bankból akarják ellátni a két közgazdasági egészt hitelszükségletet. Tehát repartitálni kell kettő között, a mit az egy-bank nyújt. — És mi a kikérülhetetlen következtetés? az, hogy mind a két fél sokalja azt, a mit a másik kap, és keveseli, a mit maga kap, és nehezeli a befolyást, melyet a másik igényel. — És ez így megyen, és így fog menni, mert másképp nem is lehet, mindig és mindenben. — Es a szerencsétlen rendszer egy kiapadhatatlan forrása az örökös viszálynak.

Megmondjam-e, hogy hova fog ez vezetni, ha a hatalom nem okul a tapasztaláson, s nem tér vissza az okszerű förtékelni alapra, a mi nem késő? — Én nem negyelyem a jost, s nem is akarom senki loyaltását gyanustani; hanem megtanultam felismerni az örök törvényhozó újját a történelemben; a ki meghozta a törvényt: „ilyen okra, ilyen okozat” s ezzel logiciál összefüggést hozott be az események láncolatába. — A dolog végső vége az lesz, hogy az osztrák elmeigenyemetnek, a szláv elmeigeny oroznak. — Magyarország pedig miután koldus iszákot hordott, elmeigeny az enyészembe.

Hja! ha azok az üres nagy szavak nem volnának, melyeknek kongása miatt nem hallják a csephullást, a mely sziklát vajú. — „Birodalmi egység!” — Es ugyan mi tényleg eza „pengő ezimbalom”? — Kifelé impotencia; mert bent „Domus in se ipsam divisa”, a miről meg vagyion írva, hogy „desolabitur.”

A 67-ki rendszer a viszálkodás forrása Ausztria s Magyarország közt: vizsályt csak a vizsály forrásának bedugásával lehet elhárítani. És mert most a vizsály különösen a bankkérdés körül forog, legyen nekem szabad elmondanom, hogy hol van e vizsály fészke s mi az egyedüli hatékony mód azt megszüntetni.

A kormánytának bámulatosan sikerült egy olyan tervet gondolni ki, a mely senkinek sem tetszik sem a Jordánon innen, sem a Jordánon túl. Magyarországon egy hang sem emelkedett, mely azt jónak vallotta volna. Még védelmezői is bevalhják, hogy az irtozatos áldozatokba kerül. Még a budapesti kereskedelmi kamara (még az is) csak nagyon savanyu képpel resignálta reá magát, hogy elfogadja. Ausztriában pedig senkinek sem kell, senkinek. Még magának a törvényesítő monopóliummal megkínált osztrák banknak sem.

Hogy ennek miért nem kell? azhoz semmi közöm. Nem vagyok részvényese. Nekem a bankkérdés nem „dividenda”-kérdés. S gondolom, a nemzetnél sem ez a tekintet lehet mérvadó.

De miért nem kell sem osztráknak sem magyaroknak? Azért, mert a két miniszterium azt vette fel alapul, hogy lakják jól tizenkét ember egy oly túl paprikásból, a mely hat embernek is csak szűken elég.

Az osztrák nemzeti bank, vagy hozzá hasonló bármely társulat nem képes az osztrák - magyar államcomplexum hitelszükségleteinek megfelelni. 90 millió alapítóké (legnagyobb részben deprecitált ezüstben) árfolyam szerint kevesebb mint a mennyivel a kis Piemont bankja bír. melyhez még más négy vagy öt bankot kellett hozzá adni, hogy a csak 25 millió lakos Olaszországnak elég lehessen; 136 millió ércz fedezet, mely csak éppen arra elég, hogy a bank azon adósságát (jegyeit) mely nem hitellezsképen forog a közönség kezén, fedezze, úgy hogy az a mi hitellezsképp forog a közönség kezén (kivéve a devisekre adott 12 milliót) bankszerű fedezettel igen, de érczfedezettel épen nem bír; — kereszámmal vagy 300 millió adósság (bankjegyforgalom), melynek arany diszagiója 26%, míg a szintügy kényszerforgalmu olasz bankjegyé csak 9—10% és a 300 millió bankjegyéből csak 140—177 millió olyan, a mi a közönség hitelszükségleteinek ellátására fordíthatatók.

Hát egy ily jegybank láthassa e egy oly államcomplexum hitel-szükségleteit, melynek 36 millió lakosa van, kik több mint 360 millió adót fizetnek, melynek a fősságai milliárdokra mennek, külkereskedelmi

forgalma 800 millió körül jár, a monarchia két fele közti forgalma majd ismét annyi, s melynek mezőgazdasági, ipar és belkereskedelmi hitelszükségletei kiszámíthatatlanok? Egy ily jegybankkal erősen be egy ily államcomplexum? Képtelenség azt csak gondolni is. — Hat emberbe való étel, tizenkét embernek.

S mert a 12 ember „par force” erre a szűk elemosinára szándékolatik szoríttatni, hát lehet-e esodálni, hogy az osztrákok e koplatító vendégelségnél maguknak minél tágabb rendelkezési szabadságot követelnek? Természetes ez. Hi z az övök, nem magyar bank az, hanem „Oesterreichische Nationalbank”. Igen, de ha ez az ő természetes követelések elfogadatik, Magyarország koplalni fog. Hát a jőzan ész nevében kérdem, miként lehet egy ily absurd alaphoz ragaszkodni, melyen mind a két fél érdekeinek kielégítése matematikai lehetetlenség.

A kormány ragaszkodik. Azt mondja, ebből a szűk elemosinából te osztrák kapsz hét kanállal, te magyar három kanállal. Erre a magyar azt mondja: ez a három kanál az én hitel-gyomromban meg sem kottyan. Az osztrák meg azt feleli, ha te ebből a szűk közös tából, az én számból csak három kanállal is elveszel, én éhen maradok.

Mind a kettőnek igaza van. A magyaroknak is kevés a 30%, az osztráknak is kevés a 70%. A magyaroknak is kevés a 30%. Mert: hogy az, a mit Magyarország ekkorig kapott, hitelszükségleteinek csak a legváto-labból sem felel meg, azt elég tisztán bebizonyítja az általános panasz, a vidék általános ellátatlansága, a pénzsűkség, a halatlan márvú kamatláb, a rettenetes uszora, az ipar számlás nyomorúsága, a kereskedés pangása, az általános nyomor. — Kérdés: mennyivel javítva a helyzetet a 30%? A „Hon” államgazdasági rovatának vezetője (ki pedig gondolom képviselő is) kiszámította, hogy 29—30 millióval — ez bizony távolról sem volna elég, de még is valamit volna, ha igaz volna. De nem igaz! Im e számlítás szörűl szóra: 290 millió bankjegy van kibocsátva (akkor annyi volt), ebből levonva a 80 millió államadósságot, marad 210 millió a bank birtokában. A 30-as arány szerint jutna Magyarországra 63 millió, kapott csak 34 milliót. Helyzetjavulás 29 millió, — Igen de ez az arithmetica abban a kis (?) hibában szenved, hogy a bank adósságát a bank birtokának veszi. A 210 millió a bank adóssága, azzal el tartozik a közönségnek; a közönség viszont neki nem 210 millióval, hanem csak annyival tartozik, a mennyi hitellezsképpen lett kibocsátva, s mint ilyen vissza kerül a bank birtokába. Csak ez a bank birtoka. Pedig az milliókra és milliókra megyen, a mi nem-hitelezsképp (jegykészítésre, építkezésre, házbérekre, üzleti költségekre, dividendákra sat.) ment ki a bank kezéből, tehát a bank birtokában nincs. Ilyen „nem-hitelezsképp kibocsátott bankjegy példál a szeptemberi kimutatás szerint 64,1 millió volt forgalomban, míg a hitelezhető s valóban hitelezett összeg csak 145,1 milliót tett. — Ezel szöglé a repartitio basisául, nem a 210 millió. S ebből egész praecisióval számítva, a 30% arány szerint Magyarországra jutott volna: 43.694.214 frt 30 kr. — Kapott 37.443.409 frt, tehát a 30% arány szerint az egész helyzetjavulás tenne 6.250.805 frt 30 kr. Magának Budapestnek is csak nyomorult helyzetjavulás. A „Hon” államgazdasza 23 milliót tévedett. — Tanulás: hogy Magyarországnak igaza van, hogy a 30%-ot keveseli.

De Ausztriának is igaza van, hogy a 70%-ot keveseli; mert ámbár ekkorig Magyarország nem kapott 30%-ot, még is az egész osztrák császárságnak, Bécsen kivéve, a szeptemberi kimutatás szerint csak 43 millió, az októberi (rendkívülig magas) kimutatás szerint 51 millió jutott (csak 11 millióval több mint a kevesebb népességű Magyarországnak); első esetben 21, a másodikban 32 millióval kevesebb mint magának Bécsnek. Már ki nem ért állítani, hogy az osztrák császárság Bécsen kívüli összes munkás tevékeny népessége, fejlett iparával, s terjedt kereskedésével ily nyomorult hitel-ellátással beérhesse; vagy plane, hogy annak még reductiójában is megnyugodhassék.

Hiában, a számok kérelhetlenek. Bécsen ismét mindig elfogja látni ez a bank. Ez a situációnban fekszik. Ott van részvényeseinek nagy többsége, mely Tisza Kálmán ur terve szerint a budapesti directiót is választaná; ott székelt a „központi organum”, mely a kamatlábat, a lombardozandó értékpapirokat, a reájok adandó

Vertical text on the left margin: mindenemü, gyűmint, a nemző, alakjaitan, zéségeket, 3 grától, a kigyó, I. emelet.

